

IRCSIK VILMOS

A repedés

Először az asszony vette észre a szokatlanul hideg, hótalan tél vége felé, amikor éppen munkába indult. Az előkerten keresztül a bejárati ajtóig vezető alig néhány méter hosszú betonjárda elején, közvetlenül a kiskapunál máról holnapra egy tízcentis, hajszálvékony repedés támadt. A férj, aki derülátóbb volt, vagy talán nem szeretett semmiféle bajjal szembesülni, az ilyen apróságok fölött pedig mindig átsiklott, nem tulajdonított különösebb jelentőséget a felfedezésnek.

– Te mindig rémeket látsz – nyugtatta a feleségét.
– Egy ilyen kis repedés? Ugyan már, biztos a sok nyitogatástól van. Meg a gyerekek is folyton ráncigálják a kaput, sőt folyton rá is állnak, és hintáztatják magukat rajta.

A házat jó pár éve, még a gyerekek születése előtt vették eléggé lepusztult állapotban, előző és egyben első tulajdonosától, egy régiségkereskedőtől, aki felesége halála után magára maradvá öregek otthonába költözött. A vételt nem siették el, előtte alaposan körülnéztek a lakáspiacon, bújták az apróhirdetéseket, és nagyon sok helyre el is mentek. Most a repedés megjelenésekor mindkettőjüknek eszébe jutott, hogy a hosszú előkészületek végére két lehetőségük maradt, és az egyik éppen azért esett kútba, mert a kiszemelt ház fürdőszobájának mennyezetén a tüzetes átvizsgálás közben apró repedésre bukkantak. Erre gyanút fogva kérdezősködni kezdtek, és arra a következtetésre jutottak, hogy valószínűleg a közeli forgalmas főútvonal az oka. Pedig az a ház tulajdonképpen egy árnyalattal jobban tetszett nekik ennél, amely végül az otthonuk lett, és amelybe kölcsönöket felvéve azóta rengeteg pénzt öltek: új tetőt rakattak rá, leszigetelték a falakat, kicserélték az ajtókat, ablakokat, az elektromos vezetékeket, a fűtéscsöveket, a szobákban felújították a parkettát, a konyhát, az előszobát és a fürdőszobát pedig újra csempézték és járólapozták. Amikor mindennel végeztek, azt hitték, hogy végre hátrádólhatnak. És tessék, most itt van ez a repedés, amely nem hagy nyugtot az asszonynak, az asszony viszont nem hagy nyugtot a férjének.

Hiába tiltották meg szigorúan a gyerekeknek a kiskapuvál való játszadozást, ők maguk hiába jártak

szinte lábujjhegyen körülötte, a repedés lassan, de biztosan és feltartóztathatatlanul továbbterjedt és szélesedett. Április elejére már ijesztő méreteket öltött, az pedig még jobban aggasztotta őket, hogy szinte a szemük láttára tágult és nyúlt meg egyre jobban, miközben semmit nem tudtak tenni ellene. Késlekedés nélkül el is határozták, hogy szakemberhez fordulnak, bár a férj voltaképpen továbbra is szeretett volna fátylat borítani a dologra azzal, hogy ilyesmi minden jobb családban előfordul, egy kis szépséghiba az egész, amellyel együtt kell élni, mint a hajhullással, az ősz hajszálakkal, a fogak elvesztésével vagy a bőr ráncosodásával. A felesége erre az utóbbi példára összerézett, mintha darázs csípte volna meg, és még inkább ragaszkodott hozzá, hogy okvetlenül kőművest hívjanak.

– A gyerekeknek semmi közük hozzá. Attól legfeljebb a kapu megy tönkre. Ez viszont felfagyott. Egy fuvar murva meg három zsák cement elég lesz – mondta a kőműves az asszonynak, aki maga vette kézbe az ügy intézését. Aztán egy felületes pillantást vetve a repedésre, amelyet eddig figyelemre sem méltatott, még hozzátette: – Húzzunk rá egy tízcentis réteget. Ez túl vékony volt, csak annyit ért, mint a púder a ráncos arcon. Az se marad meg sokáig.

A munka két napig tartott. Az első napon betonoztak, a másodikon a megkötött betonra cementréteg került, nemcsak azért, hogy szép sima legyen a járda, és kényelmesebb legyen járni rajta, hanem mert ez a cement nem is fog megrepedni, az hétszentség, fogadkozott a kőműves, a segédje pedig helyeselt hozzá.

Egy hónapig nem is repedt meg. Ám május közepe felé, egy szép szombat reggelen, amikor a férj fütyörészve és gondtalanul éppen a járdát söpörte, ugyanott és ugyanolyan méretű repedést fedezett fel, mint annak idején a felesége. Először titokban akarta tartani a dolgot, vagy legalább halogatni a felfedezés közlését, és ennek érdekében mindenféle terveket szövögetett magában, de aztán röstelkedve belátta, hogy ennyi erővel akár a Napot is letagadhatná az égről.

És most már minden sokkal gyorsabban történt. Az új betonrétegen, alig egy hét múlva, szinte a régi lenyomataként, ott kanyargott az új repedés. Ez is éppen olyan kiismerhetetlen, titokzatos és szeszélyes kacskaringókkal, kerülőkkel, de éppen olyan céltudatosan az ajtó irányába tartott. És a rákövetkező héten el is érte. Játszi könnyedséggel teljes hosszában szétpattintotta a cementréteget, majd felkészve rájuk

finoman végigrepesztette az öt lépcsőfokot, és a keskeny teraszon továbbhaladva végül eljutott az ajtóig.

– Innen már nem tud továbbterjedni – vélekedett a férj.

Az asszony azonban letorkolta:

– Te mindennek a könnyebbik oldalát nézed. Először le akartad tagadni, most meg semmibe veszed. Ha megrepedt a járda, miért ne repedne tovább a fal és a lakásban a padló?

Ettől kezdve merő szorongás lett az életük. Mindennap gyanakodva figyelték a fehérre festett falat, a krémszínű járólappal borított padlót. És hamarosan be is következett, amitől tartottak.

A repedés, jobbról megkerülve az ajtót (ez volt eddigi útján a legmerészebb kanyarulata) most immár két nyomtávon terjedt tovább: kúszónővényként felkapaszkodott a külső falon, behatolt a konyhába, és ott egyesült a belső falfelületen ugyanolyan cikcakkban a mennyezetig futó másik ággal. Szóval a várakozásukkal ellentétben nem a padlón haladt tovább, hanem a mennyezetet átszelve a gyerekszobát vette célba. Ez még aggasztóbb volt, mint amire számítottak. Most már nemcsak a lábuk alatt leselkedett rájuk a veszély, hanem ott lebegett a fejük felett is. Az asszony átköltöztette a két gyereket a hálószobába, a férj pedig kiszorult a hallban álló régi heverőre. Talán ez vette rá, hogy ezúttal ő forduljon haladéktalanul egy újabb kőműveshez, a szóbeszéd szerint egy jóval megbízhatóbbhoz. Ő a repedést megtekintve annyit mondott, hogy a kollégája egy kispályás kontár, mert az igaz, hogy a járda felfagyott, de az ilyesmihez nem elég a rábetonozás meg a cementréteg, az smafu, és annyit ér, mint halottnak a csók. Hanem diletációval kell megoldani a dolgot. Az az igazi. Mivel a férj nem értette pontosan a szót, és nem akart tudatlannak látszani, még aznap egy szakkönyvben utána is nézett, ahol legnagyobb meglepetésére az egyikben meg is találta: összefüggő betonfelületet megszakító hézag, amely a repedés továbbterjedését meggátolja. Megkönnyebbülten felsóhajtott. Ez a kőműves tényleg érti a dolgát, nem beszél csak úgy a vakvilágba. Ha ez a diletáció nem válik be, akkor semmi.

Az előző betonozásból még megmaradt egy nagy kupac murva, amely azonban az újabb kőművesnek nem felelt meg, ezért hozatott egy újabb fuvarral, és háromszor annyi pénzt kért a munkájáért, mint az első, de nem alkudoztak vele, csak csinálja már meg végre rendesen. Ő is egy embert hozott magával, a munka is csak egy napig tartott, pedig a most húsz

centi vastag betonba másfél méterenként a járda teljes szélességében vékony léceket is beleágyaztak.

– Biztos, ami biztos – indokolta a kőműves a megduplázott vastagságot. – Meg az a murva is túl szemcsés volt. Persze, hogy nem kötött meg rendesen.

Ebédidő után óvatosan kivették a léceket, pontosan hat, másfél méteres, téglalap alakú kockára osztva a járdát, ami most már egy szintre került a legelső lépcsőfokkal.

– Most legalább tudjuk, hogy kilenc méter hosszú. Meg a lépcsőn is könnyebb lesz felmenni – próbált szellemeskedni a férj. A kőműves csak ránézett, nem tudott mit kezdeni a humorosnak szánt megjegyzéssel. Aztán feketén habzó kátrányt öntöttek mindegyik hézagba, felkenték a vékony cementréteget, és ezzel befejezettnek is tekintették a ténykedésüket. Csak annyit mondtak még, hogy egy napig ne használják a járdát. A Nap éppen akkor kezdett leereszkedni a szemközti ház mögé. A fizetés után félénken megkérdezték a mestert a falon és a mennyezeten támadt repedésről, amiről azt mondta, hogy semmi köze a járdához, és alighanem a betongerendától van, akörül szokott megrepedni a fal, és mindenhol így szokott lenni. Nem kell vele törődni.

A veszély elhárulni látszott, a két gyerek visszaköltözhetett a régi helyére, és lassanként az életük is visszazökkent a régi kerékvágásba.

Két hétig minden rendben volt. Aztán minden kezdődött előlről. A változatosság kedvéért most megint az asszony vette először észre munkából jövet.

– Te jó Isten, hiszen ez ugyanott van, mint az első meg a második. Hát soha nem lesz már nyugtunk? – sírta el magát.

A repedés pedig fokozatosan ugyanolyan alakzatban végigterjedt a harmadik rétegen is. A férje ugyan nem hitte, de az asszony megesküdtött volna rá, hogy a legalsón meg a középsőn szakasztott ugyanilyen formája volt, ugyanígy kacskaringózott és kanyargott. A feltartóztatását szolgáló hézagoknál feketén folytatódott a kátrányban, és a hézagon túl ugyanúgy nyomult tovább, mint azelőtt. Az asszony pedig, mint valami jósnő, valóban megjövendölte, hol fog továbbrepedni az első kocka után a második, a második után a harmadik, majd azután a negyedik, az ötödik és a hatodik. Egyszer sem tévedett.

– Ez már nem a fagy, ez már valami más, csak tudnám, hogy mi – tördelte kétségbeesetten a kezét.

Odabent a konyhafalon és a mennyezeten már nemcsak szélesedni kezdett az addig hajszálvékony repe-

dés, hanem egyszer csak olyan hirtelen növekedésnek indult, mint egy kamasz. Behatolt a gyerekszoba mennyezetére, majd a fürdőszobán és a verandán keresztül átszelte az egész házat, és kiért a hátsó falig. Itt egy-kétnapos tétovázás után ismét egyszerre két nyomvonalon, a belső és külső falfelületen elindult lefelé, majd belül a szegélylécnél beleveszett a parkettába, kint pedig a lábazat aljában a kert fűvébe. Most már nem volt hová menekülni előle. A szabad ég alá csak nem költözhetnek ki. De azt sem várhatják ölbe tett kézzel, hogy mindenestől rájuk szakadjon az egész épület. Szerencsére éppen beköszöntött a nyár, a gyerekeket lázas sietséggel a rokonokhoz menekítették, és ha idejük engedte, a hétvégén, de olykor még hét közben is rohantak hozzájuk, onnan meg ismét haza. Az életük csupa loholás meg lőtásfutás lett, ugyanis a munka és az egyszerűen túl bonyolulttá vált szülői kötelezettségek intézése mellett haladéktalanul tárgyalni kezdtek egy mérnöki irodával, hiszen két hónap múlva már nyakukban az ősz, és ha nem szabadulnak meg a repedéstől, mihez fognak szeptemberben, az iskolakezdekornak?

– Nem lesz olcsó mulatság – közölte az építész, egész pontosan az épületstatikus, amikor terepszemlére kiszállt hozzájuk, és végigjárta velük a repedés útját. – Mármint a hiba feltárása. Mert a javítás költségét most még nem lehet megmondani. Mindenesetre ne a korábbi toldozgatásokat vegyék alapul. A kőművesek csak tüneti kezelést végeztek, megtették, amit lehetett, nem várható el tőlük, hogy átlássanak egy ilyen bonyolult helyzetet.

Hamarosan egy több főből álló brigád szállta meg a ház környékét, az épületstatikus előzetes útmutatásai szerint gödröket ástak, talajmintákat vettek, majd a gödröket még mélyebbre fúrták, és újabb talajmintákat vettek, a végén pedig még tektonikus vizsgálatokat is végeztek. A munkálatok egy hétig tartottak, aztán a brigád elvonult, több mint egy tucat földhányást, betemetetlen gödröt hagyva maga után a kertben és a ház körül. Amikor elmenőben szóltak nekik a gödrökért, az egyik munkás azt válaszolta, hogy ők csak ásnak. A temetés nem az ő dolguk. A hét nap alatt a mérnöknek színét se látták, aztán úgy két hét múlva végre előkerült, méghozzá jó híreket hozva:

– Nem olyan nagy ám a baj. A tektonikus vizsgálatok negatív eredményt hoztak, azaz földrengésveszély nincs, csak a talaj kezdett el folyamatosan süppedni az utóbbi tizenöt év rendkívül csapadékos időjárása miatt. Ezért is nem észlelték a jelenséget

korábban. Ezen kívül a süppedéshez nagyban hozzájárult, hogy azt megelőzőleg ezen a terepen avar kori települést és temetkezési helyet tártak fel, és hosszú ideig ásásokat végeztek, aminek következtében a talajszerkezet meglazult. De az ásások befejeztével minden az előírásoknak megfelelően történt, és a területet hivatalosan is beépíthetőnek nyilvánították. Szóval nyugodjanak meg, lehet itt bátran lakni, csak a repedéssel meg az esetleges melléktünetekkel kell egy kicsit megbarátkozni. A gyerekeket is minden további nélkül hazahozhatják.

Tátott szájjal hallgattak, próbáltak jó képet vágni a sok jó hírhez, csak akkor ment fel kissé a vérnyomásuk, amikor a mérnök a lényegre tért, és átnyújtotta a számlát. Az összeget nagy nehezen kinyögték, de a feketeleves még hátravolt. A kedélyek lecsillapodása után ugyanis a repedés további sorsának és az oly sejtelmes esetleges melléktüneteknek a megbeszélésére még egyszer kihívták a mérnököt, aki azt javasolta, hogy a biztonság kedvéért a nagyobb helyiségeket, például a nappalit meg az előszobát nem ártana alátámasztani, persze nem holmi ormóttan dúcokkal, hanem szép, kecses pillérekkel, az oldalfalakat pedig ajánlatos lenne néhány süllyesztett, rejtett acélbilinccsel bebiztosítani.

Kértek tőle egy árajánlatot. Ez azonban olyan csillogászati összeg volt, hogy már semmiképp nem tudták előteremteni a saját zsebükből meg tárcájukból. Ezért most először vetődött fel bennük komolyan a ház eladásának gondolata, ami eddig eszükbe sem jutott. Hiszen a megszerzésére, rendbehozatalára, és most a repedéssel való elkeseredett küzdelemre ment rá jóformán az egész házaseletük. A vérükké vált, egyik lettek vele, mint a két gyerekükkel. Azoktól is milyen nehezen váltak meg csak néhány hétre is. És most csak úgy adják el? Azt már nem. A kérdésen sokat civódtak, vitakoztak, veszekedtek, miközben gyakran a válás lehetőségét is felkínálták egymásnak, ami azért nem következett be, mert tisztább pillanataikban be kellett vallaniuk, hogy igazából nem is tudják, melyikük mit akar. Hol a férj hajtogatta azt, hogy ő innen csak úgy megy el, ha lábbal előre viszik ki, és a feleség ragaszkodott foggal-körömmel az eladáshoz, hol meg fordítva. Így a kérdés eldöntését a véletlenre bízták, és sebtében hirdetést adtak fel, amire jött is több érdeklődő, többnyire fiatal párok, mint ahogy ők is mentek valamikor az apróhirdetések után. De a ház körüli ostromállapotok, a repedés mindenkit sorban elriasztott. Hiába mutatták a mű-

szaki vizsgálatok eredményét, hiába áradoztak róla, milyen jó itt lakni, hiába hazudták, hogy ők is csak azért akarnak elmenni innen, mert közelebb szeretnének lakni az új munkahelyükhöz.

Szóval a kérdés eldöntését a véletlenre bízta, és az oly megbízható véletlen végül döntött is helyettük. Mivel nem akadt komoly vevő, maradtak a házban, maradtak egymással és a repedéssel. A lelkük legmélyén a mérnöknek sem hittek igazán. Az avar temető meg az ásatások ugyan nagyon meggyőzően hangzottak, de eddig mindenki tévedett a repedés megítélésében. Tévedtek ők maguk, igaz, ingyen és bérmentve. Tévedett az első és tévedett a második

kőműves is. Miért éppen a legválogatottabb műsereknek és a legtöbb pénznek lenne igazuk? Pedig mégiscsak a pénznek lett igaz. Sok huzavona után végül úgy döntöttek, hogy még egyszer nekigyürköznek az életnek. Kölcsönt vesznek fel, hónapról hónapra szorgosan törlesztik, mint valamikor a kezdet kezdetén, felhúztatják a pilléret, betetetik az oldalfalakba az acélbilincseket, hátha tényleg van valami értelme az egész hercehurcának, és figyelik a repedést a lábuk alatt meg a fejük felett. Figyelik, nehogy rájuk omoljon a mennyezet, vagy nehogy megnyíljon a föld alattuk. És eközben talán egyszer meg tudják fejteni a repedés titkát is.

Diószegi Vilmos fotója egy mongol sámánasszonyról (Néprajzi Múzeum, Ltsz. 150.275)